

Основни акценти в актуализацията за 2013 г. на Националната програма за реформи на Република България

Актуализацията на Националната програма за реформи (НПР) на Република България за 2013 г. проследява изпълнението на специфичните за страната препоръки на Европейския съвет от юли 2012 г., както и напредъка по отношение на националните цели по стратегия „Европа 2020“. За 2013 г., основен фокус в програмата се поставя върху прилагане на активни мерки за намаляване на безработицата и по-специално за включване на младежите в пазара на труда, подкрепа за развитието на малките и средни предприятия (МСП) и развитието на електронното управление.

Българското правителство запазва националните цели в изпълнение на стратегия „Европа 2020“, дефинирани в НПР (2011-2015 г.), като остава и възможността за междинен преглед.

Настоящата актуализация на програмата е разделена на три отделни части, в които се представя изпълнението на специфичните към страната препоръки от 2012 г., напредъка по изпълнение на националните цели по стратегия „Европа 2020“ и допълнителните мерки и реформи в областта на бизнес средата, инфраструктурата и цифровите технологии. Програмата съдържа глава относно използването на Структурните фондове и Кохезионен фонд в изпълнението на мерки за постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, вкл. и програмните приоритети на България за периода 2014-2020 г. в контекста на стратегия „Европа 2020“. Конкретните ключови мерки за изпълнение на целите и приоритети в НПР са представени в Приложение 1 към актуализацията за 2013 г. на НПР. В него се предоставя информация за извършеното до момента по всяка мярка, какво предстои, какви са ефектите и приносите на мерките към постигане на националните цели по стратегия „Европа 2020“. В Приложение 2 се посочва размерът на усвоените и договорените средства за финансиране на мерките по отделните оперативни програми към края на март 2013 г., с цел постигане на по-висок растеж и заетост.

Настоящата актуализация на НПР се базира на макроикономическата рамка за 2013–2020 г. и оценките на потенциалния растеж при сценарий без промяна на политиките и допускания за основни показатели на външната среда на ЕК и Министерство на финансите, актуални към началото на март 2013 година.

Сценарият за икономическото развитие на България през 2013 г. се базира на две основни допускания. Първо, забавянето на растежа на вътрешното търсене, което се наблюдаваше в края на 2012 г., ще продължи и в началото на 2013 г. Второ, на база на прогнозата на ЕК за възстановяване на растежа на европейските икономики, през втората половина на настоящата година очакваме нарастване на износа на български стоки и услуги.

До 2020 г. се очаква темпът на нарастване на икономиката постепенно да се забави, като средният за периода 2017–2020 г. растеж се очаква да възлезе на 2,2%. Ограничаващ фактор за повишението на БВП ще бъде проявлението на негативните демографски тенденции, свързани с намаление на населението в трудоспособна възраст и съответното влияние върху предлагането на труд. Последното ще ограничава потенциалът за нарастване на икономиката, тъй като очакваното повишение на участието в работната сила няма да успее да компенсира демографските процеси.

Сред мерките, предвидени за 2013 г. по отношение **на пазара на труда**, са:

- промени в Закона за насърчаване на заетостта и Кодекса на труда за регламентиране на стажуването като форма на заетост и стимулиране на работодателите за наемане на безработни младежи с основно и по-ниско образование и без квалификация;
- продължаващо прилагане на програми и схеми за насърчаване на обучението, и включването в стаж и заетост на младежи, като се предвижда за 2013 г. около 30 000 лица на възраст до 29 години да бъдат заети на първичния пазар на труда;
- засилено сътрудничеството между МОМН и МТСП за обмен на информация за отпадналите от училище и завършилите средно и висше образование младежи, които не са наети на работа, както и за свободните работни места, обявени от Агенцията по заетостта;
- средствата за активна политика на пазара на труда през 2013 г. са увеличени на 103 млн. лв. - спрямо първоначално предвидените 73 млн. лв.;
- подобряване на достъпа на публичните услуги за заетост, в резултат на което се очаква до края на годината 120 хил. безработни лица да намерят работа чрез бюрата по труда на първичния пазар на труда, което е увеличение с 16,5% спрямо 2011 г. До края на 2015 г. всички 98 бюра по труда ще заработят на принципа на „едно гише“.

В Националната програма за реформи се поставя акцент и върху осигуряването на **подходяща бизнес среда за развитие на МСП**, като правителството подготвя Национална стратегия за насърчаване на МСП за периода 2014-2020 г., която се очаква да бъде готова към края на юни 2013 година. Целта на стратегията е да осигури рамка за развитие на МСП в страната. Подобряването на достъпа до финансиране на МСП и, по-специално, на иновативните предприятия, се осъществява с предоставянето на финансови инструменти под формата на гаранции и заеми. Очаква се до края на 2015 г. да бъдат предоставени общо 1,7 млрд. лв. на МСП по всички финансови инструменти по инициативата JEREMIE, като публичното финансиране (европейско и национално) е около 40% от средствата. Над 3300 български МСП ще имат възможност да се възползват от нисколихвени кредити с намалени изисквания за обезпечение. С промените в Закона за насърчаване на инвестициите от 2013 г. се разширява обхватът на подпомаганите дейности, особено в сектора на услугите (в частност аутсорсинга) и се въвежда нова насърчителна мярка за частично възстановяване на разходите за

осигуровки на работодателя за определен период за новосъздадените в изпълнение на инвестицията работни места.

В допълнение, с оглед на подобряване на бизнес средата, през 2013 г. съществен напредък ще има при въвеждането на **електронното правителство**. След вече свързаните към единната информационна система 30 регистъра, през настоящата година ще бъдат свързани допълнителни 30 и ще се осигури възможност за предоставяне на допълнителни 200 услуги по електронен път. С това ще се подпомогне и процеса по изграждане на електронни общини (е-общини).

Очаква се до края на 2014 г., в резултат от изпълнението на заложените мерки в двата Плана за действие за намаляване на административната тежест да се генерират спестявания за бизнеса от общо около 332 млн. лв. годишно. Допълнително спестяване на разходите на предприятията от 50 до 200 млн. лв. се очакват и с прилагането на принципа за разходо-ориентираност на административните услуги, заложен в Новия закон за таксите.

Въпреки регистрирания напредък в редица сфери, **необходими са повече усилия в следните области:**

1. Повишаването на ефективността на разходите в **здравеопазването**, и по-конкретно изграждане на ясна визия и план за действие за реформа в сектора, която да доведе до повишаване на качеството на услугите, по-добро техническо и кадрово обезпечение на болниците и повишена отчетност на разходите.
2. Постигането на националната под-цел за **ранно напусналите училищната система**, като през 2012 г. има повишение на дела до 12,5% - от 11,8% през 2011 година. За да бъде постигната целта е предвидено:
 - ускорено разработване и приемане на стратегията за намаляване на преждевременното напускане на училище и план за действие;
 - ускорено въвеждане на възможност за целодневна организация на учебния процес;
 - ускорено разработване на система за проследяване на образователните резултати на учениците.
3. Изоставане има при национална цел 2 – достигане на дял на инвестициите в НИРД от 1,5% от БВП до 2020 г. През 2011 г. разходите за НИРД като процент от БВП са 0,57%. За да се ускори постигането на целта е необходимо **по-бързо приемане на Закон за иновациите**, с което ще се подобри рамката за финансиране на иновационни дейности.

Ускоряване на работата по **въвеждане на електроенергийната борса, което е основна стъпка към либерализиране на енергийния пазар в България**. Приемането на последната наредба от Третия енергиен либерализационен пакет е предвидено за юни 2013 г., но предвид важността на тематиката е препоръчително сроковете да бъдат по-амбициозни.